

## The Temporalities of Mediation Temporalitățile medierii

Virginia Smărăndița BRĂESCU

### Abstract

The paper is a review of different concepts related to the mediation one. The starting point is the distinction between mediation and negotiation. Also I will elaborate some ideas on the different aspects of justice, presenting some examples from the Romanian practice regarding the way to find solutions for conflicts at the legal level.

### 1. Introducere

Titlul acestui articol mi-a fost inspirat de una din temele programului “Action humanitaire, solidarité et coopération internationales: quels rôles pour les ONG, les institutions internationales, les Etats, l’Union Européenne?” desfășurat în cadrul Université Européenne d’été (Montpellier, 1-8 iulie 2006). Am participat la acest stagiu cu o bursă de studiu, alături de alți 45 de participanți din Europa, Asia, Africa, America Latină. Problema temporalităților acțiunii a fost abordată din perspectiva diferiților actori implicați în cooperarea internațională: UE, ONU, Ambasada Franței, armată, ONG-uri care acționează în sectorul umanitar, al cooperării internaționale pentru dezvoltare etc.

### 2. Temporalitate / Mediere / Justiție restaurativă. Clarificări conceptuale

Temporalitățile exprimă o cronologie, o succesiune, momente, perioade, începuturi și sfârșituri. Temporalitățile medierii se referă la aspecte strategice și operaționale, dar înainte de toate sunt aspecte umane: emoții, sentimente, gânduri, schimburi de opinii și trăiri între actorii implicați în procesul de mediere.<sup>1</sup>

Medierea nu trebuie confundată cu negocierea.<sup>2</sup> Ea poate îngloba o negociere, dar reciproca nu este adevărată. Medierea este prin definiție o poziție intermediară, un tip de negociere asistată de o parte terță numită mediator. În prezența mediatorului cele două părți negociază și stabilesc acordul final. Mediatorul nu are putere de decizie, ci oferă informații procedurale, stimulează dialogul, facilitează schimbul de opinii și informații într-o atmosferă menită să confere tuturor un sentiment de siguranță. Rolul mediatorului este să asiste părțile la discuțiile lor, să le ajute să-și vadă mai bine interesele, să identifice obstacolele către înțelegere, să se gândească la propuneri care în mod normal ar fi fost respinse și să dezvolte strategii pentru depășirea lor.<sup>3</sup>

Medierea este o practică foarte veche, dar a dobândit o importanță socială abia în ultimii 25 de ani. Teoria cea mai răspândită susține că modelul dezvoltat în America a fost împrumutat și aplicat și în Europa. Există însă autori care aderă doar parțial la această teorie. Michèle Guillaume-Hofnung, profesor de drept public și autoarea unei cărți despre mediere,<sup>4</sup> consideră că trebuie avută în vedere și existența unui model autohton, deoarece în fiecare țară au apărut practici spontane, noi modalități de soluționare a conflictelor. Redăm în continuare textul în limba franceză care exprimă punctul de vedere al autoarei:

“Depuis les travaux préparatoires au séminaire européen de Créteil, on ne peut plus affirmer que la médiation contemporaine vient des Etats-Unis, même si ce modèle a influencé certains européens qui l’ont copié sans grand recul. Il existe aussi un berceau européen, fait d’initiatives non concertées et originales, issues des différentes sociétés civiles, révélatrices des caractéristiques et des préoccupations nationales. La médiation contemporaine constitue un avatar vernaculaire, et situé dans le temps, d’une idée commune à de nombreuses cultures.” (Michèle Guillaume-Hofnung, 1995, p. 9)

Seminarul european de la Créteil<sup>5</sup> (desfășurat în perioada 20-23 septembrie 2000, când Franța deținea președinția Uniunii Europene) reprezintă o dată importantă în dezvoltarea medierii în Europa. La acest seminar s-a subliniat necesitatea de a reflecta asupra medierii sociale la nivel european și s-au identificat alte funcții ale medierii, pentru a nu limita definiția medierii la un model alternativ de soluționare a conflictelor. Medierea poate preveni conflictele, stabili și restabili legăturile sociale și culturale, de aceea este important să o definim ca un ‘proces’ și nu ca o ‘procedură’. Procesul este adaptabil, în timp ce procedura presupune constrângeri, etape prestabilite, determinate cu precizie. Cu toate că se bazează pe reguli precise și etapele sunt inevitabile, procesul de mediere nu urmează o logică procedurală. Mediatorul stăpânește procesul și știe să-l adapteze în funcție de situație.

Jean-Louis Lascoux identifică șase etape ale medierii (Contextul, Ascultarea, Definiția, Decizia, Validarea, Concluzia), dar este de părere că utilizarea termenului ‘etapă’ în mediere nu este alegerea cea mai potrivită: “La notion d’étape en médiation est délicate à affirmer”. (op. cit., 2004, pp. 161-167)

Născută din domenii și practici diverse (psihologie, sociologie, învățământ, pedagogie, drept, politică, consultanță, creativitate, rezolvarea de probleme, echitate și deontologie etc.), medierea este un fenomen la modă, câștigând teren în fața

<sup>1</sup> Vezi și Jacques Serba (Fost președinte și președinte de onoare ACF), *Les temporalités de l’action vécues par l’acteur humanitaire*; Luc de REVEL (colonel, Centre de doctrine d’emploi des forces, Ministère de la Défense, Paris), *Les temporalités de l’action vécues par l’acteur militaire*; <http://www.poluniv-mpl.fr/UEE2006/bilan.htm>

<sup>2</sup> Vezi Ștefan Boncu, 2006.

<sup>3</sup> Cf. [www.mediare.ro](http://www.mediare.ro)

<sup>4</sup> Michèle Guillaume-Hofnung, 1995.

<sup>5</sup> Vezi *Médiation sociale et nouveaux modes de résolution des conflits de la vie quotidienne*, Les Editions de la DIV, <http://www.ville.gouv.fr/pdf/editions/mediation-francais.pdf>

altor modele consensuale de rezolvare a conflictelor. Jean- Louis Lascoux, formator de mediatori și autorul cărții *Pratique de la médiation (une alternative à la résolution des conflits)*, este de părere că nu există relație, nici comunicare fără mediere. În opinia autorului, dezvoltarea medierii este un răspuns firesc la evoluția societății (creșterea populației, schimbări multiple, diversificarea surselor de informare, urgența de a face recunoscute și respectate drepturile omului etc.) și se înscrie în continuitate.<sup>6</sup>

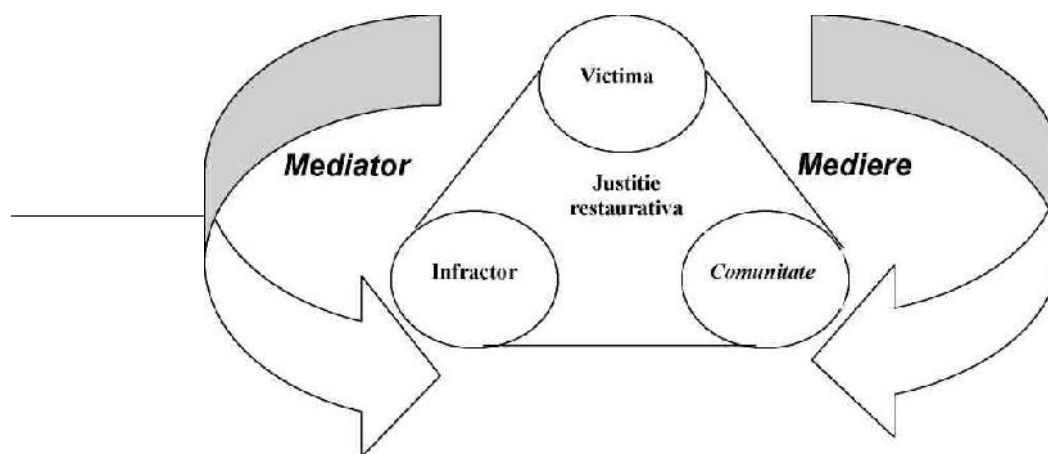
Michèle Guillaume-Hofnung consideră că termenul de ‘dezvoltare’ permite descrierea genezei și extinderea geografică a medierii.<sup>7</sup> Noțiunea de timp nu ne trimite oare, într-o oarecare măsură, și la noțiunea de teritoriu? Putem limita practica medierii la un spațiu sau o perioadă? A răspunde la aceste întrebări în mod limitativ înseamnă să acceptăm ideea unui timp pe care-l consacram medierii, un timp ce diferă în funcție de actorii implicați în procesul de mediere.

Timpul este o resursă rară și scumpă și poate juca un rol crucial într-o mediere. “*Totul îi reușește celui care se grăbește așteptând.*” (Thomas Edison). Deși paradoxală, afirmația lui Edison este plină de înțelepciune. În mediere, timpul poate fi atât un prieten, cât și un dușman. Expresia “*Time is money*” a fost adoptată de multe culturi și a devenit un principiu universal.

Într-un articol intitulat *La médiation, mode d’emploi*, Etienne Le Roy, profesor de antropologia dreptului și director al Laboratorului de Antropologie Juridică din Paris, observă că se neglijează adesea factorul timp, cu toate că o mediere bună poate dura mai mult decât analiza unui dosar penal de către un magistrat. În măsura în care “*timpul înseamnă bani*», autorul este de părere că medierea este supusă unei constrângeri greu suportată de către mediator și părțile implicate în procesul de mediere.<sup>8</sup>

Bernard Lamizet, profesor la Institutul de Studii Politice din Lyon, consideră că medierea reprezintă “un imperativ social major” și “fundamentează totodată dimensiunea individuală și cea colectivă a cetățeniei noastre”.<sup>9</sup>

Medierea este forma principală prin care se concretizează justiția restaurativă, un nou curent în filozofia penală actuală, un concept mai larg care propune o schimbare de optică față de sistemul clasic de justiție. Din perspectiva justiției restaurative, îndeplinirea actului de justiție nu trebuie să se limiteze la stabilirea vinovăției și impunerea unei pedepse, ci trebuie privită ca o restaurare emoțională, relațională și materială a triadei victimă-infractor-comunitate.<sup>10</sup>



### 3. Justiție retributivă /vs. Justiție restaurativă

Prezentăm în tabelul de mai jos o comparație între rezolvarea clasică a conflictelor și medierea disputelor.<sup>111</sup>

<b>Justiție retributivă</b> <b>Rezolvarea clasică a conflictelor</b>	<b>Justiție restaurativă</b> <b>Medierea conflictelor</b>
1. Presupune încredințarea conflictelor organelor justiției; 2. Soluționarea pe conceptul câștig – pierdere (învingător – învins);	1. O alternativă a procesului în instanță, putând fi utilizată în numeroase tipuri de contencios: conflicte de familie, conflicte colective de muncă, succesiuni, coproprietate,

<sup>6</sup> Cf. Jean-Louis Lascoux, 2004, pp. 16-17.

<sup>7</sup> Cf. Michèle Guillaume-Hofnung, *op. cit.*, p. 9.

<sup>8</sup> Cf. Etienne Le Roy, 1995.

<sup>9</sup> Cf. Bernard Lamizet, 1999, p. 9.

<sup>10</sup> Cf. [www.crj.ro](http://www.crj.ro), *Studiu privind evaluarea aplicării unor elemente de justiție restaurativă în România (Fundamentare teoretică)*.

<sup>11</sup> Vezi și Peter Lovenheim și Lisa Guerin, *Mediate, Don't Litigate: Strategies for Successful Mediation*, Nolo, 2004 (autorii realizează o comparație între mediere și alte forme de rezolvare a disputelor prin adaptarea și dezvoltarea unui model oferit de Kenneth Cloke și Angus Strachan în “Mediation and Prepaid Legal Plans”, *Mediation Quarterly*, No. 18, 1987, p. 94.

<p>3. Accentul este pus în principal pe aspectele juridice ale litigiului;</p> <p>4. Nu răspunde diversității conflictelor pe care societatea actuală le cunoaște, în principal din cauza diversificării relațiilor sociale și economice;</p> <p>5. Aglomerarea instanțelor de judecată;</p> <p>6. Costuri ridicate;</p> <p>7. Durată îndelungată și stres;</p> <p>8. Proces tradițional, complex, rațional, rigid;</p> <p>9. Activitate dependentă de reguli și intenții care influențează și orientează rezultatele în direcția dorită de Stat;</p> <p>10. Rezultate restrictive; infractorul este tras la răspundere numai prin pedeapsă;</p> <p>11. Reacția este concentrată asupra unui comportament din trecut;</p> <p>12. Victima și infractorul sunt pasivi; restrictive; se asumă responsabilități, sunt satisfăcute nevoile și se are în vedere restabilirea relațiilor dintre victimă, infractor și comunitate;</p>	<p>contracte etc;</p> <p>2. Soluție de compromis, mai convenabilă pentru ambele părți aflate în conflict și, bineînțeles, în deplin acord cu legislația în vigoare;</p> <p>3. Accentul este pus pe interesele aflate în joc;</p> <p>4. Aduce un răspuns mai adecvat părților implicate în conflict și un plus de suplețe în relațiile sociale și economice;</p> <p>5. Ușurarea activității instanțelor judecătorești;</p> <p>6. Reducerea cheltuielilor;</p> <p>7. Economie de timp și mai puțin stres;</p> <p>8. Proces modern, mai simplu, flexibil, care permite exprimarea liberă a emoțiilor și sentimentelor, implicarea celor care au fost afectați, direct sau indirect, de infracțiune;</p> <p>9. Activitate de interes public bazată pe încrederea pe care părțile o acordă mediatorului</p> <p>10. Rezultate mai constructive și mai puțin restrictive</p> <p>11. Reacția este concentrată asupra consecințelor comportamentului infracțional și în perspectiva comportamentului viitor;</p> <p>12. Victima și infractorul au roluri active și principale (implicare în rezolvarea problemei pentru o reparare emoțională și materială a răului produs).</p>
--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Pe site-ul Centrului de Resurse Juridice ([www.crj.ro](http://www.crj.ro)) pot fi consultate studii și rapoarte de evaluare referitoare la justiția restaurativă: *Studiul Justiția restaurativă – Un model alternativ față de mecanismele justitiei retributive formale*, *Studiul privind evaluarea aplicării unor elemente de justiție restaurativă în România (Fundamentare teoretică)*, *Raportul de evaluare a proiectului experimental de Justiție Restaurativă derulat în București și Craiova*.

*Studiul Justiția restaurativă – Un model alternativ față de mecanismele justitiei retributive formale* prezintă conceptul de justiție restaurativă, un scurt istoric al justiției restaurative în România și câteva aspecte referitoare la activitățile desfășurate în Centrele de Justiție Restaurativă de la București și Craiova. Studiul mai conține informații utile pentru pregătirea medierii și medierea propriu-zisă, precum și o listă cu tipurile de infracțiuni în care Centrele de Justiție Restaurativă intervin.

*Studiul privind evaluarea aplicării unor elemente de justiție restaurativă în România (Fundamentare teoretică)* prezintă principiile și formele justiției restaurative, analizează pozițiile tuturor participanților la procesul de mediere (victimă, infractor, comunitate, mediator), evidențiază aspectele practice ale procesului de mediere, identifică originile și punctează evoluția conceptului de justiție restaurativă, face o trecere în revistă a legislației europene în domeniu, descrie modalitățile de aplicare a medierii și serviciului în folosul comunității în câteva state europene (reglementare comună în legislația Franței, Germaniei, Italiei și Spaniei și reglementare separată a celor două forme de justiție restaurativă în legislația țărilor scandinave, Olandei, Belgiei, Elveției și Marii Britanii) și indică perspective a justiției restaurative în România.

Concluziile acestui studiu arată că există opinii divergente cu privire la limitele procesului restaurativ, deoarece rezultatele actuale nu confirmă eficiența activității restaurative în cazul infracțiunilor grave și al infractorilor adulți, iar în derularea procedurilor există piedici legate de refuzul victimelor și infractorilor de a participa la procesul restaurativ. Spre deosebire de sistemul penal clasic, justiția restaurativă este bazată pe principiul responsabilității și reprezintă o justiție pe orizontală, o justiție a respectului reciproc.

Studiul prezintă posibilitatea aplicării justiției restaurative în România sub două forme: mediere și justiție restaurativă postcondamnatorie. În ce privește evoluția ulterioară a justiției restaurative, autorii studiului se aliază opiniilor<sup>12</sup> care propun o dezvoltare pe două niveluri: micro- structural (nivelul relațiilor interpersonale) și macro-structural (structuri instituționalizate specifice care înfăptuiesc justiția prin acte restaurative). În studiu se mai precizează că, din perspectiva justiției restaurative, stabilirea unei relații între nivelurile micro și macro-structural întâmpină dificultăți legate de posibilitățile de armonizare a intereselor și interacțiunilor dintre comunități, pe de o parte, și instituțiile statului. pe de altă parte.

#### 4. Exemple de aplicații ale modalităților alternative de soluționare a conflictelor în legislația românească

În vederea integrării României în Uniunea Europeană și în scopul armonizării legislației interne cu reglementările internaționale în materie, activitatea de mediere a devenit o prioritate a reformei în justiție și în România. Adoptată la 16 mai 2006 de către Parlamentul României, *Legea nr. 192 privind medierea și organizarea profesiei de mediator* (publicată în Monitorul Oficial cu numărul 441 din data de 22 mai 2006) urmărește să ofere o reglementare viabilă a medierii ca modalitate alternativă de soluționare a conflictelor, înscriindu-se în ansamblul de măsuri menite să contribuie la creșterea calității actului de justiție. *Legea privind medierea și organizarea profesiei de mediator* ia în considerație recomandările Consiliului Europei privind activitatea de mediere<sup>13</sup> și are în vedere extinderea cadrului legislativ existent,

<sup>12</sup> Cf. Lode Walgrave, *Restorative justice for juveniles*, Leuven University press, 1998, p. 14.

<sup>13</sup> Principalele recomandări ale Consiliului Europei cu privire la activitatea de mediere sunt:

– *Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei nr.9/2001* privind modurile alternative de

astfel încât medierea să devină o instituție practică și funcțională, aplicabilă unei sfere largi de conflicte.

Sistemul de drept românesc nu era străin de folosirea unor mijloace facultative de soluționare a litigiilor, alternative procesului în instanță. Prezentăm mai jos exemple de aplicații ale modalităților alternative de soluționare a conflictelor în legislația românească.

**1. Arbitrajul** este reglementat de Codul de procedură civilă, în Cartea IV "Despre arbitraj" (art. 340-art. 3703). Arbitrajul instituționalizat se desfășoară după procedura prevăzută în Regulile de procedură arbitrală aprobate de Colegiul Curții de Arbitraj prin Decizia nr. 3 din 10 septembrie 1999 și care au fost elaborate în baza dispozițiilor Codului de procedură civilă.

**2. Concilierea** se desfășoară în condițiile Regulilor de conciliere facultativă. Acestea sunt puse la dispoziția celor interesați de Camera de Comerț și Industrie a României și au fost aprobate de Colegiul Curții de Arbitraj prin Decizia nr. 3 din 10 septembrie 1999.

O aplicație a ideii de conciliere directă între părți în cazul litigiilor în materie comercială este cuprinsă în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă (art. 7201 alin. 1 C.pr.civ). Concilierea prealabilă poate fi, totodată, o componentă a procedurii arbitrale în cazul arbitrajului privat voluntar guvernat de normele din Codul de procedură civilă (art. 341 alin. 2 C.pr.civ face referire la procedura unei eventuale concilierii prealabile).

**3. Regulile procedurii de mediere:**

– Reglementează modalitățile alternative de soluționare a conflictelor puse la dispoziția celor interesați de către Camera de Comerț și Industrie a României.

– Au fost adoptate de Centrul de Mediere a Diferendelor Comerciale (structură internă nou înființată în cadrul Camerei de Comerț și Industrie a României și a Municipiului București) și au intrat în vigoare la data de 1 mai 2003.

– Demonstrează că în practică s-a simțit nevoia aplicării unei noi modalități de rezolvare pe cale amiabilă a conflictelor ivite în relațiile de afaceri.

**4. Legea nr. 168/1999 privind soluționarea conflictelor de muncă** introduce procedura de mediere printre modurile de soluționare a conflictelor de interese. Este o procedură specială de dreptul muncii, diferită de procedura de mediere în sensul de alternativă la procesul în instanță.

**5. Art. 5 din Legea nr. 156/ 2000 privind protecția cetățenilor români care lucrează în străinătate** (publicată în M. Of. nr. 364 din 4 august 2000) face referire la activitățile de mediere a angajării cetățenilor români în străinătate.

**6. Art. 35 alin. 2 din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane** (publicată în M. Of. nr. 783 din 11 decembrie 2001) se referă la serviciile de consiliere și mediere a muncii organizate de Agențiile județene de Ocupare a Forței de Muncă în favoarea victimelor traficului de persoane.

**7. Art. 5 alin. 2 din Legea nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale** (publicată în M. Of. nr. 193 din 21 martie 2002) reglementează dreptul la consiliere profesională și mediere din partea personalului specializat al Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței

de Muncă, prin întocmirea unui plan individual de mediere, drept prevăzut în favoarea tinerilor cu vârste între 16 și 25 de ani aflați în dificultate și confrunțați cu riscul excluderii profesionale.

**8. Art. 33 alin. 1 și 2 din Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați** (publicată în M. Of. nr. 301 din 8 mai 2002). Sesizările, reclamațiile ori plângerile către angajator sau împotriva lui, dacă acesta este direct implicat, formulate de către angajații care se consideră discriminați după criteriul de sex, pot fi rezolvate la nivelul unității prin mediere, înainte de

introducerea plângerii către instanța judecătorească competentă.

**9. Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată** prevede în art. 15 lit. d) că "exercitarea profesiei de avocat este compatibilă cu funcția de arbitru, mediator sau conciliator, în condițiile legii".

**10. Ordonanța Guvernului nr.79/1999 privind organizarea activității practicienilor în reorganizare și lichidare.** Prevede în art. 8 alin. 6 că "exercitarea atribuțiilor specifice activității practicienilor în reorganizare și lichidare este compatibilă cu funcția de arbitru, mediator, conciliator, expert judiciar și de sechestru convențional sau judiciar în condițiile legii. Cu toate acestea, aceeași persoană nu poate exercita succesiv funcția de arbitru, mediator sau conciliator și, ulterior, pe cea de lichidator, decât după trecerea unei perioade de minimum un an, în cauzele privind aceeași societate comercială".

**11. Art. 7 din Ordonanța Guvernului nr. 137/ 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.** A fost modificat prin Legea de aprobare nr. 48/2002, publicată în M. Of. nr. 69 din 31 ianuarie 2002; Face trimitere la mediere ("medierea și repartizarea în muncă").

## Bibliografie

Boncu, Șt. (2006), *Negocierea și medierea. Perspective psihologice*, Institutul European, Iași.

Caune, J.(1999), *Pour une éthique de la médiation (Le sens des pratiques culturelles)*, Presses universitaires de Grenoble (PUG).

Dahan, Joceline (1996), *La Médiation familiale*, Éd. Morisset, Paris.

Guillaume-Hofnung, Michèle (1995), *La Médiation*, PUF, Paris, col: "Que sais-je?". Lamizet, B. (1999), *La médiation*

---

soluționare a litigiilor între autoritățile administrative și persoanele fizice – arbitraj, mediere, conciliere;

– *Recomandarea Consiliului Europei nr.10/2002* privind medierea în materie civilă, care conturează un model general ce poate fi adaptat la sistemele specifice diferitelor legislații naționale.

– *Recomandarea Consiliului Europei nr.19/1999* asupra medierii în materie penală.

– *Recomandarea Consiliului Europei nr. 1/1998* asupra medierii familiale.

– *Recomandarea Consiliului Europei nr. 1639/2003* privind medierea familială și egalitatea sexelor.

*culturelle*, L'Harmattan, Paris.

Lascoux, J.-L. (2004), *Pratique de la médiation (Une méthode alternative à la résolution des conflits)*, ESF, Issy-les-Moulineaux cedex, pp.16-17.

Lovenheim, P., Guerin, Lisa (2004), *Mediate, Don't Litigate: Strategies for Successful Mediation*, Nolo (carte în format electronic).

Milbrun, P. (2002), *La médiation: Expériences et Compétences*, La Découverte et Syros, Paris, 3-ème édition.

Sassier, Monique (2001), *Construire la médiation familiale (Arguments et propositions)*, Dunod, Paris.

\*\*\* (2005), *Dialogue* no. 170, "Dossier Médiations familiales: Quels enjeux?", Éd. ERES, décembre.

### **Recomandările Consiliului Europei în materie de mediere**

*Recomandarea nr. R (99) 19 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre cu privire la medierea în materie penală* (adoptată de către Comitetul Miniștrilor la 15 septembrie 1999, în cadrul celei de-a 679-a reuniune a Delegațiilor Miniștrilor);

*Recomandarea Consiliului Europei nr. 1639/2003 privind medierea familială și egalitatea sexelor;*

*Recomandarea Consiliului Europei nr. 1/1998 asupra medierii familiale;*

*Médiation familiale et égalité des sexes* (Doc. 9983/20 octombrie 2003, Rapport de la Commission sur l'égalité des chances pour les femmes et les hommes);

*Médiation familiale et égalité des sexes* (Doc 10002/21 novembre 2003, Avis de la Commission des questions sociales, de la santé et de la famille).

### **Legi și Ordonanțe**

*Legea nr. 192 privind medierea și organizarea profesiei de mediator* (publicată în M.Of. nr. 441 din 22 mai 2006);

*Legea nr. 51/1995 republicată pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat;*

*Legea nr 168/1999 privind soluționarea conflictelor de muncă* (publicată în M.Of. partea I, nr. 582 din 29/11/1999);

*Legea nr. 156/ 2000 privind protecția cetățenilor români care lucrează în străinătate* (publicată în M.Of. nr.364 din 4 august 2000)

*Ordonanța Guvernului nr. 137/ 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*

*Ordonanța Guvernului nr.79/1999 privind organizarea activității practicienilor în reorganizare și lichidare*

### **Pagini web**

<http://www.ville.gouv.fr/pdf/editions/mediation-francais.pdf> [www.coe.int](http://www.coe.int)

[www.coe.ro](http://www.coe.ro) [www.mediare.ro](http://www.mediare.ro)

<http://www.crj.ro/> <http://www.crj.ro/files/EvaluarejustitieRestaurativa.pdf>

[http://www.cdep.ro/pls/legis/legis\\_pck.htm\\_act\\_text?id=20623](http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=20623),

[http://www.just.ro/rtrv\\_mc.php?param=expunere\\_lege\\_mediare\\_2005](http://www.just.ro/rtrv_mc.php?param=expunere_lege_mediare_2005), [http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/48\\_2002.php](http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/48_2002.php) <http://www.reds.msh-paris.fr/publications/revue/pdf/ds29/ds029-04.pdf>

[www.mediationfamiliale.asso.fr](http://www.mediationfamiliale.asso.fr)